

Dess Terentjeva

**SUURI KOIRA
JUOKSEE JA
PÄÄTÖN
KUKKO
LENTÄÄ**

Dess Terentjeva
Marusja Terentyeva

**SUURI KOIRA
JUOKSEE JA
PÄÄTÖN KUKKO
LENTÄÄ**

Werner Söderström Osakeyhtiö
Helsinki

Suomen Kulttuurirahasto
Pirkanmaa

Teoksen kirjoittamista ovat tukeneet
Suomen kulttuurirahaston Pirkanmaan osasto,
Taiteen edistämiskeskus, Otavan kirjasaatiö,
WSOY:n kirjallisuussäätiö sekä Suomen Kirjailijaliitto.
KIDE on tukenut teosta välineapurahalla.
Kirjailija kiittää suuresti rahoituksesta!

Teoksessa on lainattu kahden musiikkikappaleen sanoituksia.
s. 9 Zemfira: *PODNHA*. 2023. San. Zemfira Ramazanova.
s. 112 Kino: *Peremen*. Esitetty ensimmäisen kerran 1986, ensimmäisen
studioversio 1989. San. Viktor Tsoi. Kummatkin suom. Dess Terentjeva.

Ensimmäinen painos

© DESS TERENTJEVA JA WSOY 2026

ISBN 978-951-0-52133-5

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
LÖNNROTINKATU 18 A, 00120 HELSINKI

PAINETTU EU:SSA

TUOTETURVALLISUUTEEN LIITTYVÄT TIEDUSTELUT:
TUOTEVASTUU@WSOY.FI

*Rakkaalle ystävälleni Irinalle:
kiitos ja anteeksi*

Tämä teos ei ole fiktiota, vaan perustuu tositapahtumiin.
Nimet on jätetty muuttamatta henkilöllisyyksien
vaarantamiseksi. Mitkään virheet eivät ole
kirjailijan vastuulla.

*Opetamme sinut, lutka, rakastaa Äitii
Suutelemaan hänen kenkii, niiden pohjii
Opetamme sinut, lutka, rakastaa Äitii
Nykyisyyttä, tulevaa ja menneisyyttä*

Zemfira: *PODNHA*

1962

Toisinaan käy sillä tavalla, rakas lukija, että jonkun kuvitellaan olevan mies – siis aivan tavallinen ihmismies – mutta hänellä onkin suun tilalla nokka, karvoituksen sijaan sulkapeite sekä valtava punainen helтта. Kaikki ympärillä olijat kuulevat sanoja, ihka-aitoa venäjän kieltä, mutta todellisuudessa puhe on kaakatusta.

Tällaista ihmiskukkoa, joka näyttäytyy aivan tavallisen ihmismiehenä, saatetaan pitää luonteeltaan vaikka millaisena kaverina. Maine riippuu esimerkiksi siitä, millainen kukko mies todellisuudessa on. Jos kukko on musta, levittää siipiään ja näyttää, miten uhkaava on, miestä pidetään kunnioitettavana ja hiljaisena, vaikka hänen suustaan tulisi miten paljon kukonlaulua.

Toisista ihmiskukoista saatetaan aavistaa, että he ovat juuri sitä mitä ovat, vaikka he puhuisivat yhtä tavallisen kuuloisesti kuten minä ja sinä. Mutta jostain syystä heidän suunsa ääri viivat muistuttavat nokkaa ja heidän sanojensa taustalta kuuluu *kukarikuu*.

Tšjorny on nimensä mukaisesti musta kukko ja sellainen, jota ihmiset eivät lähtökohtaisesti epäile. Hänen

koko kukonimensä on Tšjorny Tšjort, Musta Paholainen, ja rakastajien mukaan myös jälkimmäinen osa nimestä pitää paikkansa.

Tšjornyilla on ollut runsaasti rakastajia poikasesta asti. Kenties siitä muodostuu hänen kohtalonsa. Kukkojen ilottelussa on aina riskinsä, sillä joku voi milloin tahansa kieliä tai tekeytyä kukoksi ja siten napata oikean kukon. Erityisesti kukonpoikaset tai niiksi tekeytyvät ovat vaarallisia aikuisille ihmiskukoille. Kukkoja nimittäin uhkaa eräs artikla, ja tämän artiklan mukaan parittelu kukonpoikasen kanssa on suora piletti painajaiseen.

Tšjorny pitää paljon enemmän kukoista, mutta hän ymmärtää, että kukonpojillakin on epätoivoisia tarpeita. Tšjorny valitsee aina isoimman niin kukonpojista kuin kukoistakin. Kun Tšjorny huomaa siivet, roikkuvan heltan, kukon poikasen sijaan, hän huokaa helpotuksesta ja he ilottelevat kuten vain kukot osaavat. Silloin Tšjorny avaa nokkansa ja kieunta raikuu koko kaupungin yllä.

Laulu on niin hyvin naamioitu, että hän kuvittelee olevansa turvassa, mutta sitten käy niin, että tulee miliisin kukkojenkeräyspäivä, ja niinä päivinä käy siten, että kaupungin jokainen kukko joko otetaan kiinni ja lähetetään vankilaan tai leirille, tai ainakin jokaisen kukon kukkottu otetaan kiinni ja lähetetään vankilaan tai leirille.

Tšjornyille ei pitänyt koskaan tapahtua niin.

SAAPUMINEN

2021

Hääkampauksesta karkasi hiuksia valkuaisen väriselle tyynylle. Vaimo oli juuri nukahtanut, vasen käsi lepäsi kasvojen vierellä. Kylpyhuoneesta lankeava valo heijastui vihkisormuksesta. Marusja napsautti katkaisinta ja hiipi hotellihuoneen kokolattiamattoja pitkin. Maton pörröinen pinta kutitti paljaita jalkapohjia, ja patja jousti Marusjan alla kuin hän kapuaisi pilven päälle.

Marusja hilasi itsensä vaimon vierelle. Kesäkuisena aamuyönä oli niin valoisa, että vaimon olkapään pisamat erottuivat. Marusja suuteli pisamia ja nosti vaimon peittoa. Selkärangan nikamat, kuin rivillinen puskevia nuppuja. Marusja asettui pehmeää ihoa vasten, vaimon kaulalta leijailevaan jasmiinintuoksuun, se oli kietonut heidät kuplaansa samalla kun notaari oli kysynyt, tahtovatko he ottaa toisensa aviopuolisoikseen.

He nukkuivat niin pitkään että olivat myöhästyä aamupalalta, heitä ujostutti katsoa toisiaan silmiin, niin uudenkarheaa ja ikivanhaa oli olla naimisissa. Vaimo sanoi Marusjaa siniharmaakseen hänen silmiensä tähden, työnsi sormet maantienvärisiin hiuksiin ja maalaili maalais-

romanttisia maisemia, joissa he kulkivat pellolla ilman kenkiä ja heidän ohitseen laukkasi hevosia.

Kun häämatka oli ohi, he palasivat kotiinsa, he teettivät häävalokuvansa, he ripustivat suosikkinsa sängyn ylle, he laskeutuivat arkeen ilman että vaaleanpunainen haihtui.

Heillä oli mennyt lähemmäs kolmekymmentä vuotta saada elämästä itsevarma ote, nyt vapaus ja mahdollisuudet ja unelmat olivat heidän. Marusja oli työstänyt taipumustaan neuroottisuuteen, työstänyt hermojaan, hän oli vahva.

Kirjasyksyllä Marusjan kirja oli Finlandia-ehdokkaana, ja vaikka hän ei voittanut, joka ilta nukkumaan mennessään he tiesivät, että vuosi 2022 tulisi olemaan täydellinen.

2022

Käärme kiersi Marusjan jalkaa. Sydämen tilalla oli kokkare laavaa. Hän ponkaisi istumaan kuin defibrillaattorin iskusta, ja havahtui täysin hereille.

Käärme olikin petauspatjan alta karannut lakana.

Hän odotti jähmettyneenä hermostonsa rauhoittumista. Miksi oli niin kuuma, oliko hän napannut flunssan jostakin? Marusja oli vääntänyt patterin maksimille ennen nukkumaanmenoa. Ikkunan takana paukkui helmikuu.

Niskaa kutitti. Marusja pyyhki hikeä pois ja haroi mallistaan kasvaneita hiuksiaan. Kampaajaa oli pitänyt vaihtaa kahdesti ennen kuin oli löytenyt sellainen, joka oli ymmärtänyt, että Marusja halusi näyttää ysäri-Leonardolta eikä kananperse-Karenilta.

Vaimo kolisteli keittiössä tavallista pehmeämmin. Marusja haistoi kahvin ja huolen. Hän ehti nostaa peiton päältään, kun vaimo ilmestyi ovensuuhun. Vaimon kasvoilla oli sama alaspäin kääntynyt hymy kuten aina huonoja uutisia kertoessa. Hän istui sängyn reunalle.

Marusja laski paljaat jalkansa lattiaa vasten.

»Kulta», vaimo sanoi varovasti. »Nyt se Venäjä hyök-
käsi Ukrainaan.»

Marusjan kädet puutuivat. Suussa maistui rauta. Hänen oli täytynyt kuulla väärin. Ei tuollaista voinut eikä saanut tapahtua, Marusja ei antanut lupaa. Hän poimi yöpöydältä puhelimen ja tunsi sen painon muttei pintaa. Sormenjäl-
jistä likainen näyttö hankaloitti Hesarin sivujen avaamista.

Etusivun banneri oli musta.

Marusja oli ollut 22-vuotias, asunut Suomessa 13 vuotta ja ollut Suomen kansalainen kuusi vuotta Venäjän hyökätessä Krimin niemimaalle vuonna 2014. Hän muisti niiltä ajoilta enimmäkseen alejuustovitsit, ystävänsä Irkan viittaukset tämän äidin kanssa käytyihin riitoihin sekä sen, että itäeurooppalaisten asiat kuuluivat länsimaalais-
ten mukaan itäeurooppalaisille, eikä Marusja ollut tien-
nyt, kumpaa hänen olisi pitänyt olla. Pian uutiset olivat rauhoittuneet, ja Marusjalle oli tullut muiden länsimaissa asuvien lailla krimnesia.

Silti hän oli nähnyt, miten ukrainalaisia oli musta-
maalattu vuosikausia Venäjällä; länsi saastutti heidät, heistä tuli natsveja, samalla heidän väitettiin olevan kansa-
na olemattomia, mistä huolimatta – minkä takia – heidät piti hävittää. Kansanmurhaa julkisalaisessa tähtäimessä pitelevä sota oli ollut käynnissä jo pitkään. Suurhyökkäys ei ollut yllätys, se oli järkytys.

»Rakas», vaimo sanoi.

Marusja laski puhelimen yöpöydälle ja katsoi ikkunas-
ta säkkipimeään. Naapuritalon asukit ja katulamput nuk-

kuivat. Marusja odotti näkevänsä tankkeja ja kuulevansa räjähdyksiä, haistavansa mätänevän lihan kalmanmakeita nuotteja. Hän, turvallisessa Suomessa, joka ei ollut vaarassa, mutta jonka keho luuli niin.

Marusjan kasvot olivat tulessa.

Vaimo lipui lähemmäs, hän oli lämmin paksussa kollari-paidassaan. »Aamupalalle?» vaimo kysyi.

Marusja nousi tietämättä, miten helvetissä saisi mitään alas. Vaimo meni edeltä keittiöön. Marusja kävi pesemässä hampaansa ja tomaatinpunaiset kasvonsa. Vesi sai rohuneet kädet vuotamaan verta. Marusjan rikkinäistä ihoa pitkin kulki vanoja, jotka levisivät kuin järvet.

Mitä vesistöjä Ukrainassa oli, olivatko Šatskin järvet siellä? Marusja oli aina ollut huono maantiedossa.

Hän kuivasi veriset kätensä ja meni keittiöön. Kattolampusta oli palanut polttimo kolme viikkoa aikaisemmin, eikä kumpikaan ollut vielä kukaan muistanut ostaa uutta tilalle. Vaimon kädessä olevasta kahvipannusta leijaili karamellinkotoisa tuoksu. Oli vaikeaa kohdata sellainen määrä onnekkautta.

Onni teki toimeliaaksi, pystyväiseksi. Joten eikö hän olisi voinut tehdä jotakin estääkseen –

Tankit kulkivat ja pommit putoilivat hänenkin nimissään. Marusja oli jo tottunut pettymään Venäjään ja tuntemaan orjamentaliteettisia maanmiehiään kohtaan vihan läpäisemää ymmärrystä sekä ymmärryksen läpäisemää vihaa. Kytevä raivo johtoa, vallanhimoa ja passiivisuutta kohtaan oli ravisuttanut Marusjan kehoa uudelleen ja uudelleen.

Vaimo kaatoi molemmille kahvia. Marusja istui tuolille ja kipristi kylmiä varpaitaan. Ehkä sota loppuisi, jos hänellä olisi nyt vähän kylmää ja epämukavaa, ehkä hän voisi jotenkin korvata kun ei voinut korjata.

Vaimo otti hörpyn kahvia, näytti aikuiselta ja äidilliseltä ja kauhoi sitten sokerimuroja pastellinkeltaisesta kulhosta. Miksi he saivat hyggeillä ja syödä rauhassa? Marusjan edessä oli avokadoleipä. Kahvissa oli kauramaitoa. Talon seinät tuntuivat kalliolta, jota ei voisi hajottaa luonnonmahti eikä ihmisen tuhokone.

Marusjan äiti oli raahannut hänet Venäjän länsirajan yli ysärilaman kestätyään. Siksi Marusja eli demokratiasa, äänesti joka vaaleissa ja toteutti vaalikahvipöytä. Marusjan tuttavat kotopuolessa nauroivat hänelle päin naamaa: Miksi hän uskoi, että poliitikot tekisivät mitään hänen eteensä Suomessakaan? Venäjään ei tietenkään voinut luottaa, mutta kuvitteliko Marusja tosissaan, että muihin maihin voisi?

Ja toiset tuttavat: Miksi Marusja ei kirjoittanut omalla äidinkielellään, vaan piileskeli Suomessa ja kirjoitti suomalaisille lukijoille omiensa sijaan? Vaikka oli syönyt koko lapsuutensa ajan borssia!

Juuri borssin kaltaiset asiat ripottelivat suurhyökkäyksen päälle ekstratörkyä. Venäläisillä oli ystäviä ja sukulaisia Ukrainassa, ja venäläisiäkin eli Ukrainassa, Ukrainan ja Venäjän kulttuurit olivat erkaantuneet samasta Ruisista ja heidän kielensä muistuttivat toisiaan, ja Marusjakin oli saanut nuoresta asti rakastaa Hoholin kirjoja ja ihailia

Repinin kasakoita, ja Repinin maalaamaa Hoholia, joka vääntelehti tuskasta paperipinkat käsissään, ja itäsläävien piti olla veljeskansoja, joten millainen hirviö teurasti veljensä?

Hänen kolmannet tuttavansa sanoivat: Marusja oli pehmennyt länsikakara. Häntä puistattivat pilkalliset sanat *dermokratia* ja *liberast*, ja hänen mielestään *Geiropa* voisi olla hauska sanaleikki vain jos se olisi homojen oma keksintö. Marusja oli opetellut elämää Maikkarin uutisista, Salkkareista ja Summerista. Hän oli länsikakara.

Vaimo piti lusikkaa koholla, matka suulle oli keskeytynyt.

»Sanoit sä jotain?» Marusja kysyi.

»Pärjäätkö sä tänään?»

»Kai nyt kuka tahansa Suomessa pärjää», Marusja mutisi.

»Kulta, mun pitää mennä pitää luentoa», vaimo sanoi. »Pärjäätkö sä?»

»Hyvää työpäivää», Marusja sanoi. Hänenkin pitäisi mennä kirjoittamaan Päätöntä.

Ei helvetti, eikö Päätön-käsikirjoituksen koko pointti ollut juuri murentunut?

Itsekäs paskakasa, joka välitti vain kirjoistaan.

Marusja istui keittiössä kauan sen jälkeen, kun vaimo oli jo lähtenyt. Hän joi kahvin loppuun kylmänä. Sitten hän haki taas puhelimen ja lahjoitti säälistävistä kirjailijan roposistaan Ukrainan hyväksi.

Siitä ei tullut parempi olo.

Marusja tuijotti koneensa näyttöä useita päiviä, lintsasi nykytanssitunneiltaan, sai niskansa jumiin, mietti lakkaamatta käsikirjoitusta ja halusi heittää läppäriin ikkunasta. Hän oli jättänyt pääjuonen odottamaan loppuratkaisua ja alkanut työstää 2020-luvun Pietariin sijoittuvaa sivujuonta. Latinalaiset kirjaimet ilkkuivat näytöllä. Marusja selasi kesken olevaa lukua, jossa oli ollut tarkoitus esitellä Dzen, nuori aktivisti, joka asui vielä kotona kahden äitinsä kanssa.

Marusja oli haaveilevana pellenä ehtinyt kertoa tulevasta kirjastaan paitsi kustannustoimittajalleen ja omalle agentilleen, myös jollekin ulkomaalaiselle agentille, jonka oli tavannut verkostoitumistapahtumassa. Marusja oli kertonut kirjoittavansa kirjaa venäläisten seksuaalivähemmistöjen historiasta.

Agentti oli kysynyt, oliko Venäjällä sellaista.

Vaivaantunut hyytyminen oli Marusjalle tyypillinen reaktio. Hänen ja ystävä-kollegansa Tuulia Louhennuolen Kynttilämetsä-romaanin kohdalla aiheen ympärillä oli tepasteltu varoen osumasta siihen. Romaani Kamala oli poikunut radio-ohjelmassa kysymyksen, miksi kirjan ainoa venäläinen hahmo oli niin stereotyyppisen trans-

fobinen – venäläisten transhahmojen venäläisyys oli mennyt ohi.

Nyt vitutti kirjoittaa yhtään mitään Venäjästä. Marusja avasi hänen ja ystävänsä Irkan viestiketjun valittaakseen, ja jäi uudelleenlukemaan viime päivien viestivaihtoa.

Ensin Irka oli kirjoittanut metriviestejä suomeksi ja vapaamuotoisesti translitteroituna venäjäksi, minkä jälkeen oli tullut vihaisia venäjänkielisiä minipodcasteja. Marusja kuunteli viimeisimmän viestin, jossa Irkan ääni oli jo painunut itkuseksi.

Irka oli kuolevan putinistiäitinsä luona Pietarissa. Marusja saisi kestää työharminsa nyt itsekseen. Sydänalaa koetti vallata toinenkin suru, mutta sitä Marusja piti vielä etäällä.

Hän avasi somen. Runoilija Daniil Kozlov myi kirjojaan lahjoittaakseen tuotot Ukrainan hyväksi. Marusja kävi laskemassa montako Kynttilämetsää ja Kamalaa hänellä oli omassa varastossaan ja julkaisi niistä lahjoituskeräyspostauksen. Kirjat menivät hetkessä, Marusjaa ylistettiin ja se tuntui ällöttävältä.

Pian joku toimittaja soitti. Marusja meni lukkoon. Rahankeräys ei ollut mikään vitun brändinrakennusprojekti. Toimittaja toivotti hyvää loppuviikkoa.

Marusja luki suomalaiset uutiset iskuista ja kuolleista ja venäläisen oppositiomedian uutiset iskuista ja kuolleista. Hän mietti hetken, kestäisikö lukea Kremlin hyväksymiä uutislähteitä, tai venäjämielisiä Telegram-kanavia. Hän latsi Telegramin puhelimelleen ja poisti sovelluksen

Venäjän suurhyökkäys Ukrainaan kevätalvella 2022 on viimeinen pisara suomenvenäläiselle kirjailijalle Marusjalle, joka päättää luopua Venäjän kansalaisuudesta. Alkaa kafkamainen sarja käyntejä eri virastoissa. Onko Venäjän konsulaattiin edes turvallista mennä, jos vastustaa sotaa? Entä miten selvitä byrokraatiasta, jos maa ei tunnusta Marusjan avioliittoa toisen naisen kanssa?

Yksityiselämänsä myllerryksen keskellä Marusja koettaa edistää myös työn alla olevaa romaaniaan. Perestroikan ajan Petroskoihin sijoittuva katkeransuloinen lesboromanssi on sukellus Neuvostoliiton loppuvuosiin. Onko fiktiokaan niin Marusjan hallinnassa kuin hän kuvittelee?

Suuri koira juoksee ja päätön kukko lentää on vallaton hybridiroomaani Venäjän sorrosta ja venäläisyyden häpeästä. Ainitlaatuisen moniulotteinen teos syvenee perestroikan ruumiinavaukseksi. Samalla se käy läpi itäisen naapurimme seksuaalivähemmistöjen historiaa bolševikkien vallankumouksesta aina nyky-Venäjälle saakka. Kertomus kansalaisuudesta luopumisesta pohjaa kirjailijan omiin kokemuksiin.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-9510-52133-5

KANSI: Riikka Turkulainen

